

Vesti

Predavanje o Stenliju Kjubriku i istoriji umetnosti

Prof. dr Dijana Metlić sa Akademije umetnosti u Novom Sadu održala je 5. maja sjajno predavanje o Stenliju Kjubriku. Centralna tema predavanja profesorke Metlić odnosila se na uticaj koji su različiti umetnički pravci imali na filmove Stenlija Kjubrika, kao i na trag koji čuveni američki režiser ostavio na umetnost. Profesorka je ovom prilikom analizirala i kompoziciju i strukturu Kjubrikove filmske slike, govorila je o upotrebi svetla i simboličkom značenju boje. Razgovarali smo takođe o muzealizaciji Kjubrika i njegovih dela.

Snimak predavanja prof. dr Dijane Metlić možete pogledati na sledećem linku: <https://bit.ly/3bLTZTv>.

Predavanje o NBA ligi

Sa istoričarem dr Vladimirom Todićem imali smo priliku 13. maja da razgovaramo o NBA košarkaškoj ligi. Vladimir Todić nam je govorio o istorijatu NBA lige, njenom uticaju na američku kulturu i društvo. Razgovarali smo i o globalnom uticaju lige, naročito na naše prostore. Imali smo priliku da se bolje upoznamo sa ostvarenjima najboljih NBA košarkaša, ali i da čujemo nešto više o najvećim rivalstvima na terenu. Snimak predavanja dr Vladimira Todića možete pogledati na sledećem linku: <https://bit.ly/3oJrDOL>.

Nikola Jokić

- 3x NBA All-Star (2019–2021)
- All-NBA First Team (2019)
- All-NBA Second Team (2020)
- NBA All-Rookie First Team (2016)
- Serbian Player of the Year (2018)
- ABA League MVP (2015)
- ABA League Top Prospect (2015)

„Moja Amerika”: Žarko Paspalj

U okviru serije razgovora „Moja Amerika“, u ponedeljak 31. maja u 17 časova gost Centra za američke studije biće košarkaš Žarko Paspalj.

Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv

Promocija kataloga zajedničke izložbe Centra za američke studije i Muzeja Jugoslavije „Jugoslovensko-američki odnosi kroz foto-objektiv“, pod pokroviteljstvom Američke ambasade u Beogradu, održana je u petak, 21. maja u bašti Muzeja Jugoslavije.

Pomenuta izložba realizovana je na osnovu bogate foto-arhive Muzeja. Publici na društvenim mrežama predstavljen je tok jugoslovensko-američkih odnosa kroz različite dekade, od četrdesetih do osamdesetih godina 20. veka, kroz priče koje se sastoje od foto-materijala, isečaka iz štampe, plakata, anegdota i edukativnih tekstova.

Na promociji kataloga govorili su: Neda Knežević, direktorka Muzeja Jugoslavije, Tim Standard, savetnik za odnose sa javnošću Ambasade SAD u Beogradu, kao i prof. dr Radina Vučetić i istoričar Radovan Cukić, načelnik odeljenja za istraživanje i zaštitu muzejskog fonda pri Muzeju Jugoslavije, koji su nam približili samu izložbu i bogati materijal koji je korišćen za njenu realizaciju.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo svima koji su nas podržali i koji su bili na promociji, kao i Muzeju Jugoslavije i Ambasadi SAD na divnoj saradnji!

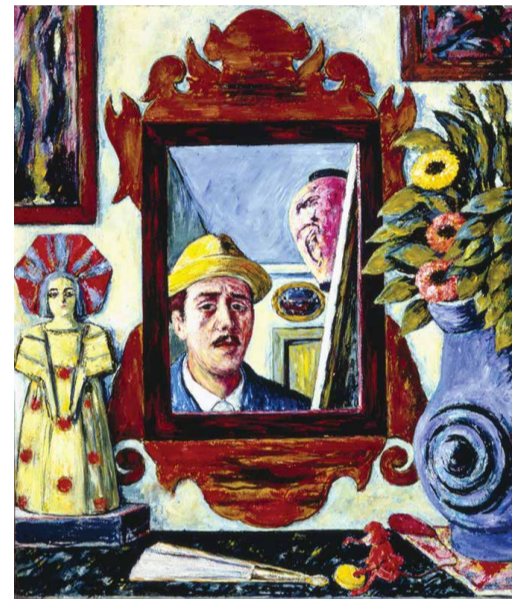
Katalog izložbe možete preuzeti na navedenom linku: <http://bit.ly/YU-US-SRP>

Borislav Bogdanović

Ovog meseca ukratko ćemo se osvrnuti na dvojicu umetnika srpskog porekla, oca i sina, koji su se ostvarili radeći i stvarajući u Sjedinjenim Američkim Državama. Otac, Borislav Bogdanović (1899–1970), rođen je u Rumi, koja je tada pripadala ugarskom delu Dvojne monarhije. Poticao je iz imućne porodice i studirao je slikarstvo u Zagrebu i muziku u Pragu. Tridesetih godina radio je kao slikar u Zagrebu, gde je upoznao svoju buduću suprugu, Hermu Robinson. Kako je Herma bila Jevrejka, atmosfera u Evropi pred izbijanje rata postala je nepodnošljiva. Borislav i Herma uspevaju da se 1939. domognu Njujorka, gde im je iste godine rođen sin, Piter. U SAD, Borislav Bogdanović postao je prepoznatljiv po slikanju mrtve prirode, a njegova dela izlagana su uz Šagalove, Pikasove i Dalijeve slike.

Nakon njujorške faze, u Bogdanovićevom stvaralaštvu usledila je faza inspirisana američkim domorocima. On se preselio u daleku Arizonu, u grad Skotsdejl, koji se nalazi u blizini prapostojbine Navaho i Hopi naroda, čija je kultura snažno uticala na Bogdanovića. Tragičan je način na koji je Bogdanović umro. Naime, sedamdesetjednogodišnji slikar nije preživeo pad sa skele, na kojoj se nalazio jer je radio na monumentalnom muralu „Lov na bizone“. U Muzeju savremene umetnosti u Beogradu 1975. izložena je retrospektiva njegovog dela.

▲ „The Mirror“, 1950.
(izvor: The Bogdanovich
Collection)

Piter Bogdanović

Sin, Piter Bogdanović (1939), za sebe kaže da je začeo u Rumi, a rođen u njujorškom gradu Kingston. Od malena je voleo filmsku umetnost, što ga je navelo da upiše studije glume. Prve korake u svetu filma učinio je kao urednik filmskog programa Muzeja moderne umetnosti (MoMA). Pored toga, kao mladić je objavljivao filmsku kritiku, ne krijući uticaj koji su na njega izvršili predstavnici francuskog „novog talasa“. Svoj prvi film režirao je 1968. godine, a proslavio se 1971. filmom „Poslednja bioskopska predstava“, koji je bio nominovan za „Oskara“ u čak osam kategorija. Bio je označen kao vunderkind režije i ostao je upamćen i kao čovek koji je odbio da režira „Kuma“. Paralelno sa poslom režisera, koji je obavljao preko pet decenija, Bogdanović se ostvario i kao glumac. Prepoznatljiv je po

ulozi psihoterapeuta Eliota Kupferberga u kultnoj američkoj seriji „Porodica Soprano“. Bogdanović je spisku svojih dela pridodao i monografije iz oblasti istorije filma. Smatra se za jednog od najboljih izučavalaca lika i dela Orsona Velsa, sa kojim je bio lični prijatelj. Bogdanović je uticao na čuvene režisere poput Kventina Tarantina, Sofije Kopole i Vesa Andersona. U Beogradu je 2012. godine otvorio jubilarni 40. FEST, a tada mu je uručen i Zlatni pečat Jugoslovenske kinoteke.

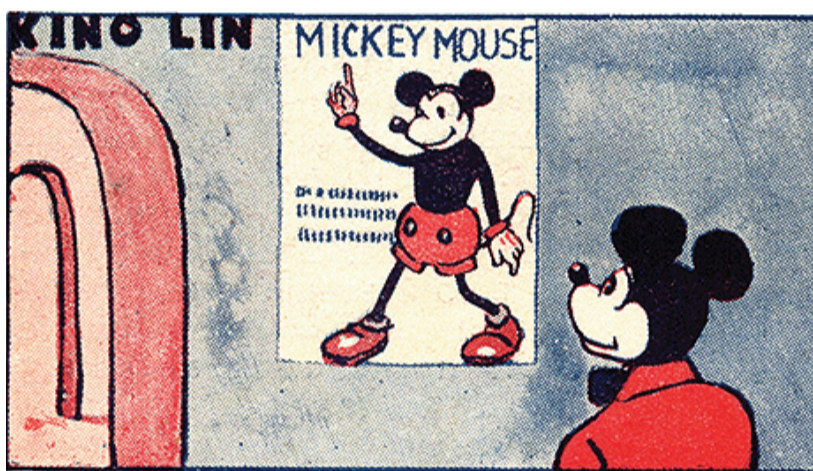
Diznifikacija i Mika Miš

Braća Volt i Roj Dizni 1923. u Kaliforniji osnovali su Dizni kompaniju. Zaštitni lik ove kompanije, Miki Maus stvoren je pet godina kasnije, kada se pojavio i prvi Diznijev zvučni crtani film, „Parobrod Vili“ (*Steamboat Willie*). Miki Maus je danas verovatno najpoznatiji animirani lik, a već u međuratnom periodu vidljiv je globalni uticaj, ne samo Miki Maus, nego Diznijevih crtanih likova uopšte. Tako su i u Kraljevini Jugoslaviji od 1934. „Politika“, a ubrzo i druge novine i nedeljnici počeli sa štampanjem američkih stripova u kojima su glavni likovi bili upravo Dizni junaci.

U početnom talasu diznifikacije Jugoslavije, 1932. u strip magazinu „Veseli četvrtak“, pojavio se i domaći crtani junak Mika Miš crtača Ivana Šešina. Tekstove za

stripove o Miki Mišu pisali su Božidar Kovačević i Svetislav Lazić. Iako vidno inspirisan likom Miki Maus, Mika Miš rođen je u Beogradu, imao je drugačiji karakter i išao je na drugačije avanture u odnosu na Miki Maus. Mika Miš je slušao Radio Beograd i inspirao vojnicima rane rakijom. Na svom putovanju u Ameriku, Mika Miš je čak prikazan ispred bioskopa kako gleda u plakat filma o Miki Maus. Na ovaj način istovremeno su napravljene i distinkcija i spona ova dva junaka.

Od 1936. do 1941. izlazio je i časopis „Mika Miš“. Iako je pretežno sadržao stripove, ovaj časopis nije pratio avanture Mike Miša, već su beogradskom mišu uglavnom bile posvećene samo naslovne stranice.

◀ Mika Miš, (izvor: Vreme)

Beogradski džez festival

Muzički pravac koji je bio jedan od najznačajnijih ambasadora američke kulture još od međuratnog perioda, svakako je bio džez. Prvi džez orkestri u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani osnovani su već dvadesetih i tridesetih godina 20. veka, a čak je i Mika Miš tokom svoje avanture u Americi prikazan kako sluša džez. I tek oslobođeni Beograd 1944. obeležen je džezom, kada je u bioskopima prikazivan film „Serenada u dolini sunca“ (*Sun Valley Serenade*), ispunjen zvucima džeza i kompozicijama orkestra Glena Milera. Popularizacija džeza van Sjedinjenih Država postaje dominantna u vreme hladnog rata, a emisija **Music USA** Vilisa Konovera na radiju Glasa Amerike bila je glavni izvor za slušanje džez muzike. Još šezdesetih godina Ela Fildžerald i Luj Armstrong gostovali su u Jugoslaviji. Sve ovo dovelo je do duogo-

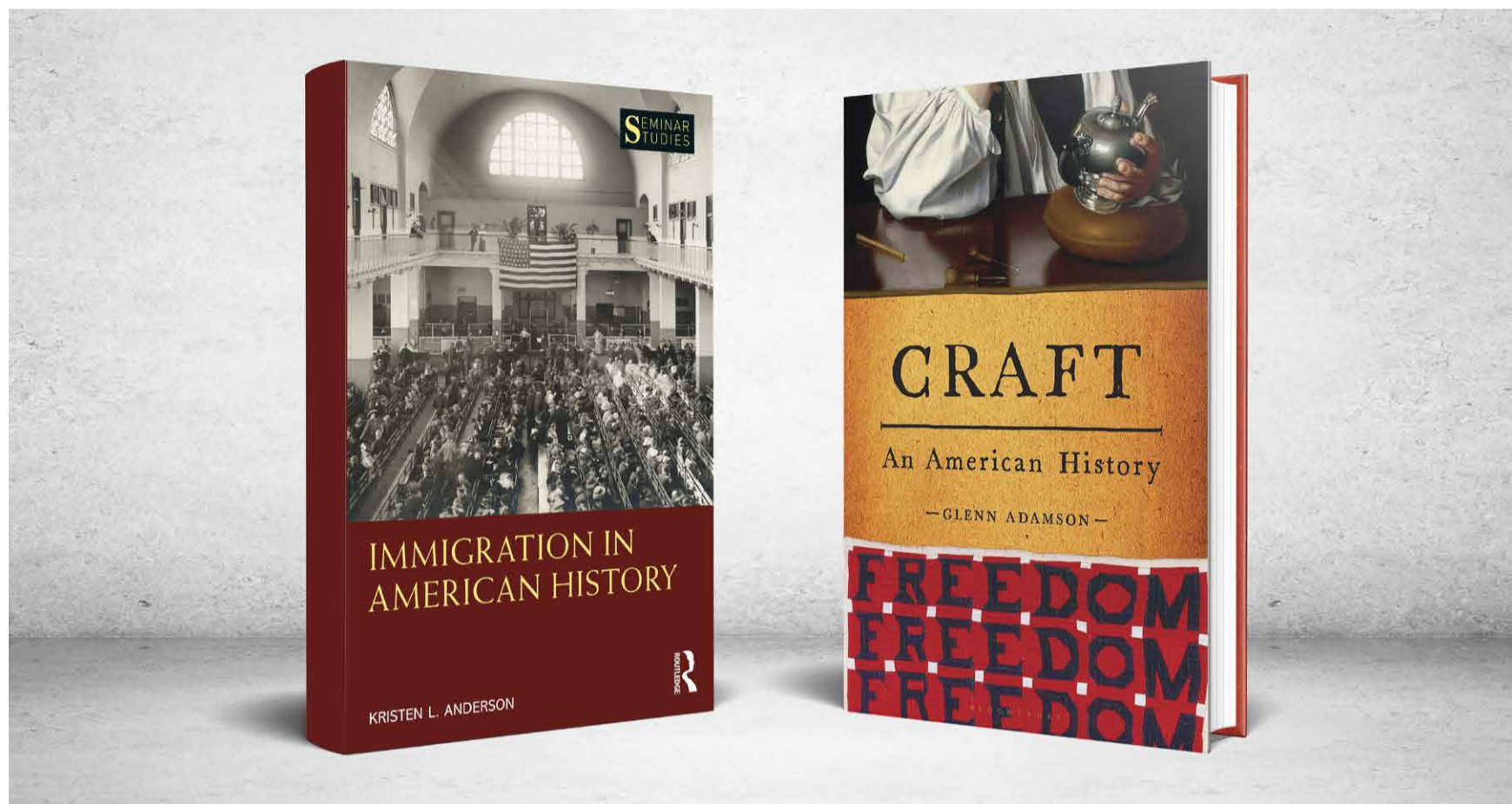
Majls Dejvis, Njuport-Beograd džez festival, 1973. (izvor: Meridian International Center)

Ilustrovana politika, ▼ 26. oktobar 1971.

godišnje tradicije Beogradskog džez festivala koji se održava i dan-danas, a koji seže još u 1971. godinu.

Od 31. oktobra do 3. novembra 1971. u Domu omladine održana je prva beogradska repriza Njuport džez festivala (Newport Jazz Festival). Ovom prilikom u Beogradu su gostovali, između ostalih, Djuk Elington sa svojim orkestrom, najistaknutiji džez solisti tog vremena Džinovi džeza (The Giants of Jazz) predvođeni Dizi Gilespijem, kao i čuveni trubač Majls Dejvis sa svojim orkestrom. Naredne godine, festival je organizovan pod imenom Njuport-Beograd džez festival, a veliki broj poznatih izvođača vraćao se na beogradsku scenu tokom narednih godina. Iako se od 1991. do 2005. Beogradski džez festival nije održavao, od sredine prve decenije 21. veka njegova tradicija se nastavlja.

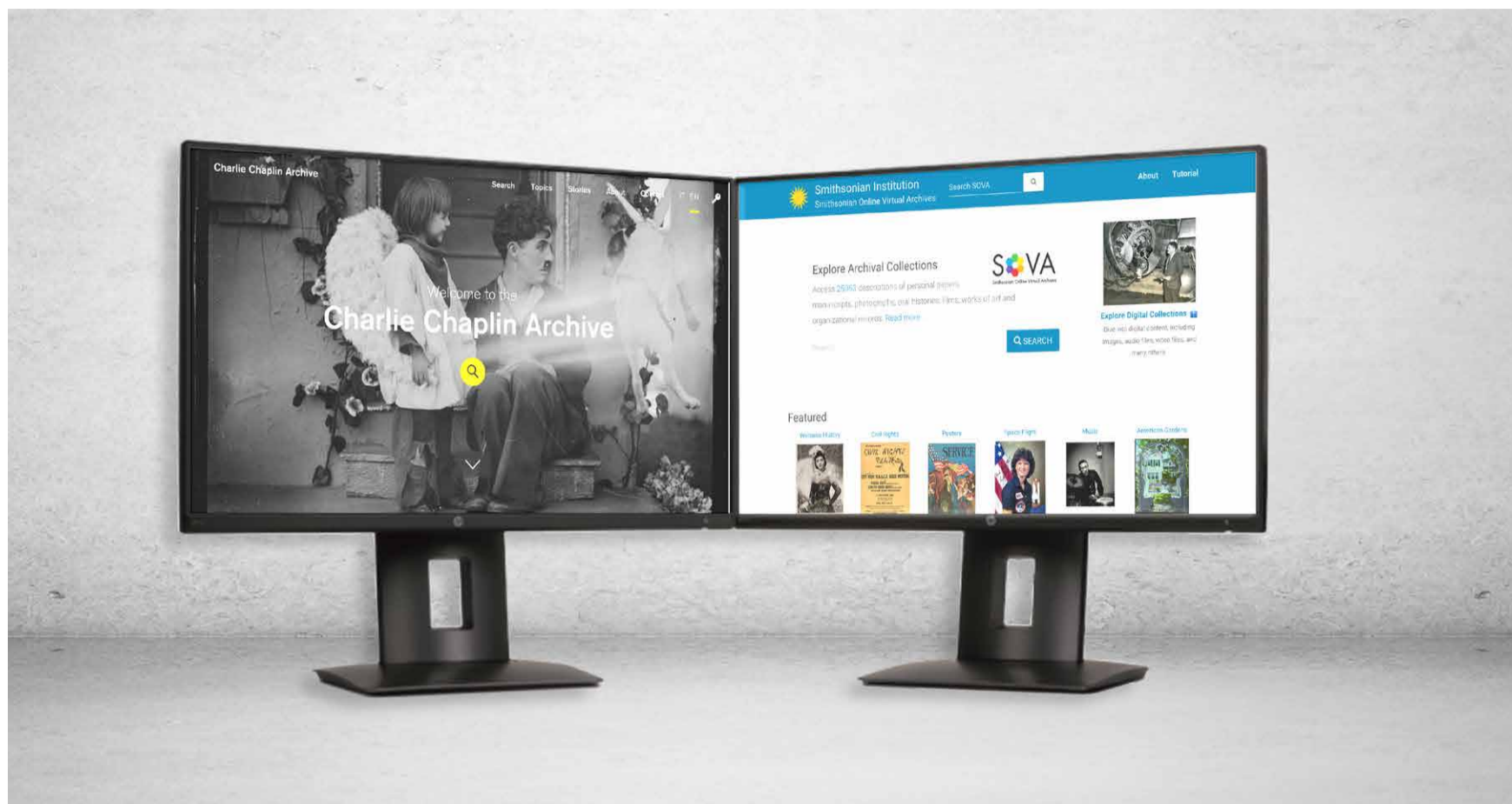

Kristen L. Anderson, **Immigration in American History**, London and New York: Routledge, 2021.

Društvo SAD je svojom složenošću podstaklo istraživače da pristupe proučavanju Amerike iz najrazličitijih uglova, uz korišćenje raznovrsnih metoda. Stoga prestižni izdavač Rutlidž objavljuje seriju „Seminar Studies”, u čijem okviru pokušava da ponudi knjige koje bi kvalitetno upoznale zainteresovanog istraživača sa tokovima u izučavanju određene teme. U okviru „Seminar Studies”, prošlog meseca je objavljena knjiga „Immigration in American History”, koja se tiče procesa koji je na odlučujući način oblikovao američko društvo. Autorka je Kristen Anderson, profesorka na Univerzitetu Webster, koja je specijalistkinja za američku istoriju na prelazu XIX u XX vek i za istoriju imigracije u Sjedinjene Države. Anderson je svoju studiju sastavila iz dva dela. Prvi deo, podeljen na sedam poglavlja, hronološki prati imigraciju i američku reakciju na došljake od perioda prvih engleskih kolonija do današnjih dana. Drugi deo knjige čini izbor reprezentativnih izvora o imigraciji u Sjedinjene Države. Autorka je među izvore, koji su vrlo podsticajni za razmišljanje o pojedinačnim sudbinama imigranata, uvrstila i izvode iz memoara, pisma, zakone, fotografije... Svesna da njena studija predstavlja tek odskočnu dasku u izučavanju imigracije u SAD, autorka je delo zaključila preporukama za dublje upoznavanje sa konkretnijim temama.

Glenn Adamson, **Craft: An American History**, New York: Bloomsbury Publishing, 2021.

Kada se govori o američkom ekonomskom uzletu, lakše se pomisli na snagu američke industrije, poljoprivrede i finansijskog sektora nego na zanatstvo. Glen Adamson na sebe je uzeo zadatak da promeni ovakvu percepciju. Adamson je na Univerzitetu Kornel završio osnovne studije istorije, a doktorirao je istoriju umetnosti na Jejlju. Radio je kao kustos u poznatim američkim muzejima, bio je autor brojnih izložbi, a zainteresovan je za istoriju dizajna, zanatstva i savremene umetnosti. Iako je već potpisao nekoliko monografija kojima je tema položaj zanatstva u američkoj kulturi, knjiga „Craft: An American History” predstavlja prvi pokušaj da se ispriča celokupna istorija američkog zanatstva od kolonijalnog do savremenog doba. Knjiga je podeljena na devet hronoloških poglavlja. U prvom i uvodnom poglavlju, autor piše o Sjedinjenim Državama iz perioda Američke revolucije kao o „Zanatlijskoj Republici”, naglašavajući značaj zanatstva u predindustrijskom dobu američke istorije. Veći deo knjige pokriva period nejednake borbe zanatlija sa sve razvijenijom industrijskom proizvodnjom. Poslednje poglavlje se završava refleksijama o mestu zanata u savremenom američkom društvu. Adamson govori o internet prodaji i izazovu koji je pandemija koronavirusa predstavila američkim zanatlijama. Celovitost slike o američkoj privredi i društvu neostvariva je bez znanja o istoriji zanatstva, te Adamsonova knjiga služi kao značajna popuna rupe koja je duго bila otvorena.

The Charlie Chaplin Archive

<http://www.charliechaplinarchive.org/en>

Povodom 130. godišnjice od rođenja Čarlija Čaplina, 16. aprila 2019. godine je, uz veliko zalaganje Bolonjske kinoteke, javnosti predstavljen digitalni arhiv posvećen stvaralaštvu ovog velikog glumca, režisera, producenta i scenariste. Prema rečima realizatora projekta, dugoročni cilj digitalizacije i katalogizacije građe jeste podsticanje diseminacije sadržaja kroz publikacije, izložbe, predavanja i konferencije. Podržavajući politiku otvorenog pristupa, tvorci platforme su učinili dostupnim i jednostavno pretraživim oko 80% celokupnog materijala koji sadrži različite rukopise, fotografije, isečke iz štampe, reklamne postere, beleške, ličnu i poslovnu korespondenciju, tekstove scenarija i druga dokumenta. Ovaj raznovrsni materijal rasvetljava 75 godina karijere Čarlija Čaplina, od prvih angažmana u rodnom Londonu, do vrhunaca slave u Holivudu, neprevaziđenih filmova poput „Modernih vremena” i „Velikog diktatora”, saradnje sa najvećim holivudskim zvezdama, do profesionalnih izazova i povratka u Evropu, razočaranja, ali i prestižnog Oskara za životno delo, kao najvećeg priznanja. Sadržaj ovog arhiva je od velikog značaja istoričarima filma, popularne kulture, studentima, ali i svim ljubiteljima jednog od najznačajnijih umetnika 20. veka.

The Smithsonian Online Virtual Archives (SOVA)

<https://sova.si.edu/>

Kroz prethodne brojeve upoznali smo se sa pojedinim muzejima i istraživačkim centrima koji pripadaju Institutu Smitsonijan. Pomenuta institucija, koja nosi ime po britanskom naučniku Džejmsu Smitsonu, nalazi se pod upravom vlade Sjedinjenih Američkih Država od sredine 19. veka i rukovodi se misijom „uvećanja i širenja znanja“. Istrajavanje u prvobitno postavljenoj misiji u savremenom kontekstu, vidljivo je kroz objedinjavanje 14 digitalnih repozitorijuma pojedinačnih institucija Smitsonijana u okviru jedinstvene baze arhivskog materijala. Zahvaljujući tom zahtevnom poduhvatu, danas posredstvom platforme korisnici mogu pristupiti digitalizovanom materijalu u vidu dokumenata, pisama, dnevnika, rukopisa, crteža, fotografija, audio i video zapisa, praćenih detaljnim opisima sadržaja i beleškama o svim kolekcijama. Iako dizajn vebajta omogućava posetiocima jednostavno pretraživanje, imajući u vidu veličinu baze podataka, na njemu se može naći i detaljno uputstvo za pretraživanje prema nazivu institucije, vrsti izvora, ključnim rečima i drugim kriterijumima. Raznovrsnošću i bogatstvom materijala, virtuelni arhiv Smitsonijan je veoma koristan za istraživače i studente koji proučavaju različite segmente američke istorije, kulture, umetnosti, kao i domete nauke i tehnologije.

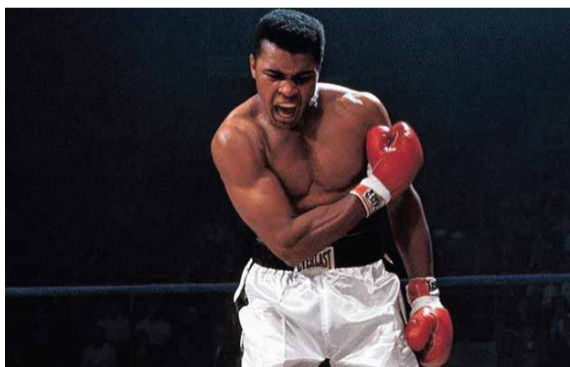
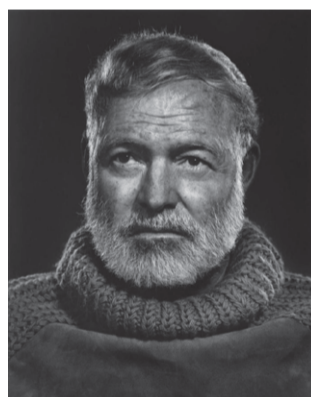
Newsletter
Vol. 18
maj 2021.

Najave konferencije konkursi

Nedelja američke kulture i društva

S nadom da su se stekli povoljni epidemiološki uslovi, Centar za američke studije organizuje treću „Nedelju američke kulture i društva“, od 21. do 26. juna, na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Profesori Filozofskog fakulteta ovom prilikom održaće niz predavanja o američkim ličnostima, kroz koje će dati uvid u širu sliku američke istorije, kulture i društva.

Teme/ličnosti kojima ćemo se ove godine baviti su „Bendžamin Frenklin“, „Frenklin Delano Ruzvelt“, „JFK“, „Malkolm Iks“, „Muhamed Ali“, „Ernest Hemingvej“, „Endi Vorhol“, „Pegi Gugenhajm“, „Bob Dilan“, „Beti Fridan“, „Bil Grejem“, „Volt Dizni“, „Amelija Erhart“, i kroz njih ćemo promišljati američke predsednike, pitanja rasne i rodne ravnopravnosti, umetnost i popularnu kulturu. Tokom radionice, predviđena su i gostujuća predavanja, Pub Quiz i radionica u Muzeju Jugoslavije.

Ova radionica namenjena je studentima završne godine osnovnih studija i studentima master i doktorskih studija Filozofskog fakulteta.

Prijavu za radionicu, uz biografiju i motivaciono pismo, potrebno je poslati do 10. juna na rvucetic@gmail.com i centerzaamerickestudije@gmail.com.

Nedelju američke kulture i društva podržala je Ambasada SAD u Beogradu.

CENTAR ZA AMERIČKE
STUDIJE

vas poziva na razgovor

„Moja Amerika“:
Žarko Paspalj

košarkaš (uzeo je trofej!!!)

31. maja 2021. u 17h na Zoom platformi
Razgovor vodi prof. dr Radina Vučetić

Prijave na
centerzaamerickestudije@gmail.com

„Moja Amerika“: Žarko Paspalj

U okviru serije razgovora „Moja Amerika“, gost Centra za američke studije u ponedjeljak, 31. maja u 17h, biće košarkaš Žarko Paspalj. Sa slavim košarkašem imaćemo priliku da razgovaramo o njegovim iskustvima na svetskim takmičenjima, u NBA ligi, na Olimpijskim igrama, ali i o američkim putovanjima, prijateljstvu i muzici. Razgovor će voditi profesorka Radina Vučetić.